Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

Asia: Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n toimeenpanosta

12.2.2025

Viite: VNS 7/2024

Suomen UNICEF kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n toimeenpanosta.

Suomen UNICEFin tehtävä on edistää ja myös arvioida YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumista. Suomen UNICEF edustaa kansainvälistä UNICEFia Suomessa. Työmme perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen, ja myös tässä lausunnossamme arvioimme selontekoa lasten ja lapsen oikeuksien sopimuksen kannalta.

Yleistä

Selonteossa todetaan, että vaikka Suomen arvioidaan olevan pisimmällä kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa, on Suomen toiminnalla merkittäviä kielteisiä oheisvaikutuksia. Selonteossa ei tuoda selvästi esille sitä, millä toimilla Suomi aikoo puuttua toimintansa kielteisiin ulkoisiin vaikutuksiin, ja mitkä ovat Suomen tavoitteet ulkoisvaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi.

Suomen tulee johdonmukaisesti, tinkimättömästi ja näkyvästi puolustaa ihmisoikeuksia kansainvälisillä foorumeilla.

Köyhyyden poistaminen on yksi keskeisiä YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Suomi vaikuttaa köyhyyden vähentämiseen muun muassa kehitysyhteistyön instrumenttiensa kautta, ja Suomen on kannettava globaalia vastuuta myös kehitysrahoituksen osalta.

Selonteossa todetaan, että UNICEF on yksi Suomen pääasiallisista YK-kumppaneista kansainvälisessä kehitysyhteistyössä. Suomi rahoittaa UNICEFin työtä mm. tyttöjen oikeuksiin, koulutukseen sekä innovaatioihin

liittyen. Suomen ja UNICEFin yhteistyö on tiivistynyt entisestään Suomen tukiessa Helsingissä sijaitsevaa UNICEFin kahta globaalia innovaatiokeskusta. Nämä innovaatiokeskukset ratkovat globaalin oppimisen kriisin ja kehitysrahoituksen haasteita maailman lasten parhaaksi. Kiitämme, että selonteossa UNICEF on tunnistettu keskeisenä globaalina toimijana opetussektorilla sekä Suomelle tärkeänä YK-järjestökumppanina.

Koulutus on välttämätön edellytys Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiselle

Koulutuksella on tärkeä rooli Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamisessa. Voisi jopa sanoa, että ilman sitä kestävän kehityksen tavoitteita on mahdoton saavuttaa. Koulutus yhdistää kaikkia lapsia maailmassa, ja se on paitsi investointi tulevaisuuteen myös lapsen oikeus. Lapsen oikeuksien komitea on korostanut yleiskommentissaan nro 1 (2001), että lasten oikeuksien toteutumisesta on erityisen tärkeää huolehtia kouluympäristössä.

Aseellisten konfliktien vaikutus lapsiin ympäri maailman on ollut vuonna 2024 tuhoisaa ja ennätyksellisen laajaa, ja vuosi 2024 oli yksi pahimmista vuosista lapsille konfliktien keskellä koko UNICEFin historiassa. Konfliktialueilla elävien lasten määrä on kaksinkertaistunut verrattuna 1990-lukuun. Tällä hetkellä 473 miljoonaa lasta elää konfliktialueella. Vuoden 2024 luvut osoittavat, että konfliktit vaikuttavat yhä useampaan lapseen lukuisten kärjistyneiden konfliktien, kuten Haiti, Libanon, Myanmar, Palestiina ja Sudan, myötä. Arviolta 80 prosenttia maailman humanitaarisen avun tarpeesta johtuu tällä hetkellä konflikteista.

Konfliktien pitkittyessä ja lisääntyessä on tärkeää, että Suomi olisi yhä vahvempi koulutussektorin rahoittaja, ja että koulutuksen merkitys Suomen kehityspoliittisena painopisteenä näkyy entistä vahvemmin myös humanitaarisessa avussa ja hauraissa konteksteissa. Koulutus hätätilanteissa ja humanitaarisissa kriiseissä tarjoaa lapsille turvaa, jatkuvuutta ja apua selviytyä traumaattisista kokemuksista.

On tärkeää, että Suomi jatkaa vankkumatonta tukeaan opetussektorilla ja, että niin koulutukseen pääsyssä kuin oppimisen kriisin ratkaisujen etsimisessä huomioidaan erityisesti kaikkein haavoittuvimmissa asemassa olevat ja vähiten kehittyneissä maissa asuvat lapset. Erityisesti kehityspolitiikan ja kaupan lähentyessä on tärkeää huomioida, ettei kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten tilanne unohdu.

Suomen maine globaalisti uskottavana koulutuksen edelläkävijänä vaatii panostuksia koulutukseen myös Suomessa, jotta laskussa olleet oppimistulokset eivät enää heikkene ja suomalainen koulutusjärjestelmä pystyy tukemaan kaikkien lasten oppimista jatkossakin.

Selonteon mukaan suomalaisten oppimistulokset ovat olleet laskusuunnassa vuodesta 2006. Kehitys on huolestuttava. Suomi erottuu yleisestä kehityksestä hyvin pitkäaikaisella osaamistason laskulla. Selonteossa tunnistetaan esimerkiksi koulutuksen alueellinen eriytyminen, sukupuolten väliset kasvaneet oppimistuloserot sekä oppimisen tuen kasvava tarve haasteiksi,

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

joihin Suomen tulee vastata. Koulujen eriarvoistuminen koskee koko Suomea. Eriytymistä tapahtuu paitsi alueittain myös koulujen sisällä.

Koulunkäynnin sujumiseen ja sitä kautta oppimiseen vaikuttavat monet asiat, kuten rauhallinen ja turvallinen oppimisympäristö. Myös puutteet lasten ja perheiden palveluissa sekä ennaltaehkäisevässä työssä näkyvät koulujen arjessa. Nämä asiat on huomioitava koulutusta ja koulua kehitettäessä. Lisäksi peruskouluikäisten lasten määrä vähenee merkittävästi tulevina vuosina. Tällä on monia vaikutuksia lasten koulunkäyntiin.

Vuonna 2023 julkaistun kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa lapsista ja nuorista voi hyvin, on tyytyväinen elämäänsä ja arkirytmi on kunnossa. Toisaalta pieni osa lapsista voi erittäin huonosti. Yksi tekijä, joka vaikuttaa lasten hyvinvointiin ja terveyteen sekä välittömästi että pitkälle tulevaisuuteen, on perheen köyhyys. UNICEFin vuonna 2023 julkaiseman tutkimuksen mukaan Suomi ei ole onnistunut vähentämään lapsiperheköyhyyttä viime vuosikymmenen aikana. Pienituloisissa perheissä elää Suomessa tällä hetkellä 12 prosenttia lapsista eli noin 123 000 lasta. Määrä on kasvussa.

Oikeus koulutukseen on olennainen sen varmistamiseksi, että ketään ei jätetä jälkeen - niin Suomessa kuin globaalistikin.

Milla Aaltonen, julkishallintotyön johtaja, Suomen UNICEF ry